

מסורת הש"ס

- (א) [זכורות כו. ע"ש]
(ב) [שבת סד: קמ"ז ע"י יב]
(ג) שבת סה. קמ"ז (ד) [ז"ל
אלעזר] (ה) [ז"ל אלעזר]
(ו) [מיהרש"א] (ז) והסת
מיירי בגדולים,

הגהות הב"ח

- (א) גמ' דאמר שמואל חלה
תרומה בחוצה לארץ:
(ב) רש"י ד"ה חלה
תרומה חלה: (ג) ד"ה אין
מוליכין וכו' וטעמא דכ"ש
דאסרי מפרש בגמרא
ר' אבהו ע"ש שאל כ"ל:
(ד) תוס' ד"ה גלגל וכו'
והי איתא בירושלמי כ"ל
ומית נמי נמחק:

גליון הש"ס

- תוס' ד"ה והאמר רב
יהודה אמר רב וכו' רב
חנן פליג עליה. ע"י צ"ח
דף מו ע"ב חוס' ד"ה פרי
נמי:

לעזי רש"י

- טורטי"ל. עונה עגולה.

מוסף רש"י

- כל מקום שאסרו
הכמים מפני מראית
העין. שלא יחסדו
באסור (שבת טז)
המותר ואסרו מפני
מראית העין שהרואה
חשוד בדבר עברה (ע"י
יב). אפילו בחדרי
חדרים אסור. נמחק
שאל אדם רואה אסרו
(שם). שרשון בחמה.
לכנס לא כנגד
העם. שמשויה כנגד
(שבת קסז).

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חספה צ"ט. ואע"ג דמן
לקמן (דף לו:) אלו הן משום שבות אין מגביהין תרומות ומעשרות
צ"ט והא נמי כתרומת דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט
אפילו הכי מפריש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה
צ"ט ולאפואה כדי לאכול פת חמה:

אין מפרש הימנה. דלא המירו
להפריש חלה אלא בעיסה שנתגלגלה
צ"ט אבל זו היה לו להפריש מערב
י"ט כתרומת דגן ופירות: (ג) חלה
[חל]. חלה טורטי"ל. חלה שמרימין מן
העיסה שצחוה לארץ הואיל ואינה
מן התורה כדקיימא לן בקדושין (דף
לו:) כל מלואה המלויה בפירות הגדלים
בארץ אינו נוהג אלא בארץ: אונל
והולך. כל הפת ומשייר כדי חלה
ומפרישה בחרונה. אלמא הפרשה
שלא לגזר היא ולא היא הפרשה
והמפריש צ"ט אינו כמתקן דלתסר
כשאר הגזנות תרומה דגזרו זה
בזמן מפני שגראה כמתקן: מי לא
מודה שמואל אע"פ שאינו צריך
להפרישה שאם קרא עליה שם שחל
עליה שם חלה ואסורה לזרים אלמא
שם תרומה עליה ואינה בכלל אין
מגביהין תרומות ומעשרות צ"ט:
מתני' אין מוליכין אם הסולס.
קס"ד סולס המיוחד לכך ויכיר שהוא
של שובן וטעמא דכ"ש (א) מפרש
בגמרא דאסרי ואע"פ שהוא צא
ליטול גזלות לשמחת י"ט: מחלון
לחלון. באותו שובן עממו שכן דרך
שובן להיות צו מחילות הרבה קן
לכל זוג חוג ומלון לכל קן וקן:
גמ' הרואה. שהוא מוליכו אומר
להטיח גזלו הוא צריך והיה הוא עושה

מלאכה ביום טוב: לעשיה. שהיו טחין גגותיהן בטיט לפי שלא
היו משופעין אלא עשויין כמין תקרת עליה ומשתמשין בהן לפיכך טחין
אותן ומשפיעין הטיט ללד הכתלים שיצונו מימיו: שובנו מוסיף עליו. שובנו
של סולס מוסיף שהוא ניכר שהוא של שובן: מוסר. שהרי אין
אדם רואה: והאמר רב יהודה אמר רב נ"י. וקשיא דרז אדרב
חנן. ואע"ג דרז אמורא הוא מקשי מיניה מפני שרצן של כל בני
הגולה היה בדורו חזן משמואל: תנאי היא. איכא תנא דאפי' כותמיה:
כותמיה: שוטחן בחמה. בני גששיו כליו בדרך בני גששים שוטחן
בחמה והן נגבין מאלוהין: אבל לא כנגד העם. שלא יאמרו כנסן
בשבת. אלמא מידי דמשום מראית העין מותר במקום נכוע: לימא
רב דאמר כ"ש. לרב חנן קא פריך דאוקי לה דבית הלל ברה"ר אסרי
וצרשות היחיד שרי א"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו כו'
דאמר כ"ש בבתמ' הא ודאי לא צדיק צ"ה ועבדי כ"ש ועל כרחק
לזית הלל אפי' צרשות הרבים מותר משום דשובנו מוכיח עליו דאי
ברה"ר אסור וצרשות היחיד שרי לא הוה אמר רב ללא שמעמא: תנאי
היא. כלומר אמר לך רב חנן ודאי רב סבר דבית הלל אפילו
ברה"ה שרו ופליג עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שוטחן בחמה
לזית ליה דרב וההוא תנא מוקי בית הלל כותמיה דלא המירו אלא
צרשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דסבירא להו כרב מוקמי צריותא
דבית הלל דמתניתין ואפי' ברה"ר דקא סברי שובנו מוכיח עליו וצ"ש
לית להו שובנו מוכיח עליו ואסרי אפי' בחדרי חדרים. י"מ דלרב קא פריך
ואמר לך רב תנאי היא ולא מלתא היא דמאי ברותייהו דרבי אליעזר
ור' שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הוה ואין הלכה כמותן:

מ"מ פריך שפיר כיון דרב גדול היה בדורו וראש ישיבה לישראל חזן משמואל אין סביר * דרב חנן פליג עליה: ור"ב בבית שמאי.
פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב וצרה"ר דברי הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה)
רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו ברה"ר דשובנו מוכיח עליו ודלא כוותן משני תנאי היא כלומר
רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשוטחן לזית ליה דרב וההוא
תנא מוקי לה בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא דסבירא להו כ"ש ואנא
סבירא לי כהני תנאי ולא נראה דמאי אולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא צ"ש טובא תנאי הוה ואע"פ כן אין הלכה כמותן:
ולא

ביצה פרק ראשון ביצה

מ. גלגל עיסה מערב י"ט מפריש חלה בי"ט. פרש"י דאע"ג דאין

מגביהין תרומות ומעשרות צ"ט והא נמי כתרומת גזרין
דמיא שהוא היה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה
להפריש דמן (חלה פ"ג) מאימתי חיוז חלה משגלגל אפילו הכי
מפרישין לה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה צ"ט ולאפואה
כדי לאכול פת חמה ואז מותר
להפריש ממנה חלה כיון שצ"ט נלושה
א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל
איסור הגזנת תרומה ואפי' כשגלגלה
מצעוד יום ע"ל דלפי הירושלמי
ניחא דקיימרי שלא גמר הלישה
מע"ט ואע"ג דקוף סוף היה יכול
להפריש מצעוד יום משעת גלגול
מכל מקום אחר שנגמרה הלישה צ"ט
הוה ליה כאלו נעשית כל הלישה
צ"ט שגילות שלא להפריש חלה
עד גמר הלישה ולעולם הפרשת
חלה הוה בכלל הגזנת תרומה היכא
דהיה לו להפריש מאתמול אבל לא
מז' למימר דלפי מחלוק דין כסוי
משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת
י"ט דאין הכסוי מעבד האכילה אבל
הפרשת חלה מעבד אכילה דזה אינו
דהא מייירי הכא בחוזה לארץ כדאמר
בסמון וא"כ אכול ואחר כך מפרש
דמשעת דליכא מאן דפליג דזה
וצתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמייירי
בחוזה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון
שגלגלו הכי יוכל לאכול אבל צא"י

מודה רבה ואין נראה דמשמע
בסמון דלא שייך כלל לומר זה הטעם
דקאמר מי לא מודה שמואל שאם
קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה
מייחז כמתקן ומשמע לפי הלשון
דסבירא זו פשוטה ולכן נראה עיקר דכ"י לגיל דאפי' צא"י ממיר
רבה ואנא דשמואל אסר אפי' צ"ח ודע דהא ודאי הירושלמי
מייירי צא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש אבל ערס
שרי דהיינו גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא צתראה דיוקא גלגל
שלא נגמרה לישתה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה
דאין מפרישין אותה צ"ט והכי (י) נמי איתא בירושלמי כל הלש
עיסה מע"ט אין מפרישין חלה צ"ט וקאמר לש אין ערס לא
וה"פ דוקא ל"ט דנגמרה מערב י"ט אין מפרישין אבל ערס לא דלא
נגמרה הלישה מערב י"ט מפריש והכא נמי מייירי בגלגל שהוא
כמו ערס והיכא דשכח ולא הפריש מן הפת מע"ט ק"ל דחלת
חו"ל אכול והולך ואח"כ מפריש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד
ואוכל השאר ולתמר יפריש חלה וצריך שמהא גדולה כדי שהיה לה
הכירה אחר הפרשה דכתב (גמרא טו) ראשית דבעינן שהיו צריה
ניכרין והיכא דאפי' עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש
חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בצליל כולל עד למחר מפני שגבלין
כאחד אבל צמזות צערד הפסקא אין שכת ולא הפריש צריך לשייר
מכל אחת ואחת מפני שגבולין כל אחת ואחת בפני עצמה ולתמר
יניח כל החמיות בצל אחד ומצרכן לחלה ויפריש מן כולל אחת ומיניה
אם ירצה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויצרפס
ויפריש [מאחת עלן כל האחרות אגב אותה מפני שחיובה צא עכשיו:
אין מוליכין הסולס. תימנה אפי' הכין אותם מאתמול מ"מ אית
צו משום ירדה כדאמרין לקמן (דף כד.) הלז יוני שובן
יווני עליהן חייב וי"ל דמייירי בקטנים שלא פרחו * שובן
והאמר רב יהודה אמר רב. אף על גב דרב היה אמורא

דרב חנן פליג עליה: ור"ב בבית שמאי.
פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב וצרה"ר דברי הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה)
רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו ברה"ר דשובנו מוכיח עליו ודלא כוותן משני תנאי היא כלומר
רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשוטחן לזית ליה דרב וההוא
תנא מוקי לה בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא דסבירא להו כ"ש ואנא
סבירא לי כהני תנאי ולא נראה דמאי אולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא צ"ש טובא תנאי הוה ואע"פ כן אין הלכה כמותן:
ולא

רחצם. ר' אלעזר ור' שמעון אסורין, ורב לדברי אילו קאמר.

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי פ"ג מהל'
י"ט הלכה ח סמנ
לאין עה טוש"ע א"ח ס'
תקו ספ"ג:
סד ב מיי פ"ה מהלס'
בכורות הלכה י'
טוש"ע י"ד ס' סג:
סד ג ד מיי פ"ה מהל'
י"ט הלכה ד טוש"ע
א"ח ס' תקו ספ"ג ד:
סד ה ו מיי פ"ב
מהלס' שבת הל' כ
ופ"ה מהלס' י"ט שס
סמנ לאין סה טוש"ע א"ח
ס' שט ספ"ג מה:

רבינו הגנאל

גלגל עיסה מערב י"ט
מפריש ממנה חלה
ביו"ט. אבדה דשמואל
אסר להפריש חלה
ביום טוב מן העיסה
שגלגלה מערב יום טוב,
מאי טעמא שהיה לו
להפריש חלה בעת
שגלגל, כדנתן אובלין
עריא מן העיסה עד
שתגלגל בחטים ותטמטם
בשעורין, גלגלה בחיטין
וטמטמה בשעורין, האוכל
ממנה חייב מיתה, כיון
שנותנת המים מגבהת
חלתה, וכבר אמרו כל
(ש"א) [שאפשר לו
לעשותו מערב י"ט אינו
דוחה את י"ט. ופליגא
עליה שבעמא דשמואל
בריה, דאמר במסכת
בכורות פרק עד כמה
מפריש, ונתן כיון שיש לו
עריין רשות לאכול בלא
הפרשת חלה כאלו לא
נתייב, ומתמיהין מי לא
מודי שמואל שאם הפריש
חלה וקרא עליה שם חלה
קודם שיאכל חלה אסורה
לזרים, וכיון שאילו עשה
כך הייתה חלתו חלה,
אפשר לעשותו מערב
י"ט קרינא ביה, ולפיכך
אין מפרישין אותה ביו"ט.
ירושלמי יתפרט בעיסה
שטאה שאינו יכול
להפריש חלתה אלא
לבסוף. בית שמאי
אומרים אין מוליכין את
הסולס משובך לשבוכך
בר', עד וכו' מתירין.
אמר רב חנן מחלוקת
ברה"ר, אבל ברשות
היחיד דברי הכל מותר (א).
ואקשינן לימא רב דאמר
כל מקום שאמרו חכמים
מפני מראית העין אסור,
כיון זה שהרואה אותו
מוליך הסולס ברה"ר,
אומר להטיח גזו הוא
צריך, אפילו בחדר חדרים
ברשות היחיד אסור,
כב"ש אמרה לשמעתי,
דהא ב"ה ברשות הרבים
אסרי אבל ברשות היחיד
שרי, וביט שמאי הוא
דאסרי ברשות היחיד.
ופריקין תנאי היא, כלומר
לא אמר רב על כל
החכמים אלא על אותן
שאסרין משום (ג) מראית
העין, אמר שאסורין
אפילו בחדרי חדרים, ועל
זולתם לא אמר, דתנאי
שוטחן בחמה הבגדים
שנושרו, אבל לא כנגד
העם, דאחי למימר היום

(א) דברי רבנו בזה דאמר ואקשינן קאי אלשנא בתרא דברה"י פליגי אכל ברה"ר דברי אסור. (ב) פי רבנו הוא הי"מ כנשי' ומוס'.